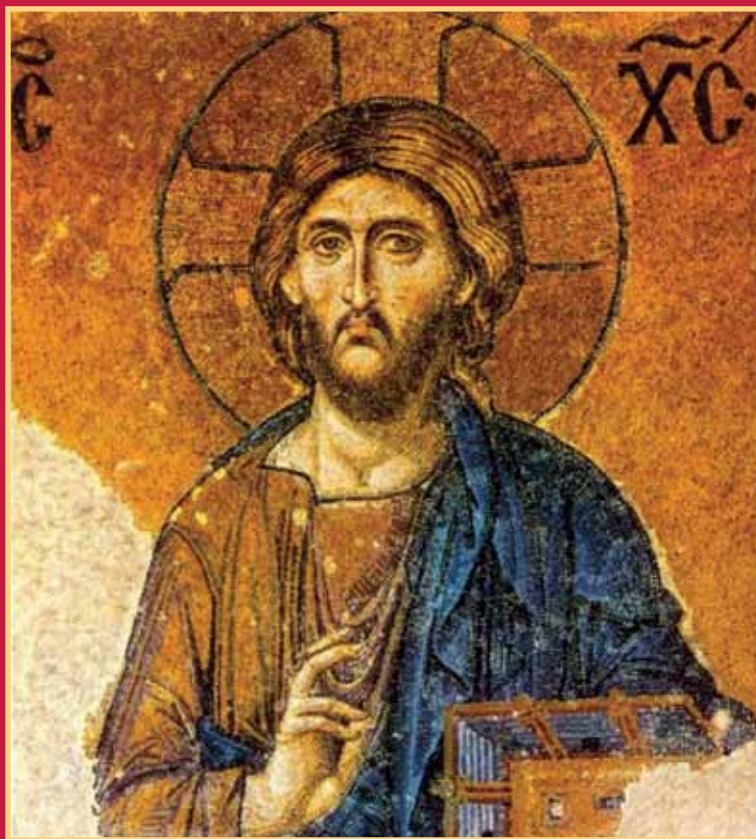

NAŠA PASTORALA

- 3 Igor Dolinšek: *Na poti k osebni veri*
- 5 Marija Maučec-Suša: *Včasih je bilo drugače ...*
- 7 Brigita Perše: *Ali hočete tudi vi oditi?*
- 9 Maja Lopert: *Se uresničuje napoved sekularizacije?*
- 11 Mojca Bertancel: *Zaton tradicionalne katoliške identifikacije: poraz ali priložnost?*
- 13 Maja Lopert: *Religioznost spreminja obliko*
- 15 Brigita Perše: *Iskalci duhovnosti zapuščajo neduhovno Cerkev*
- 17 Uroš Vidic: *Od tradicionalne vere k osebni veri*
- 19 Tadej Stegu: *Vera: med izročilom in izkušnjo*
- 22 Gregor Kunej: *Kako naj živim to, kar oznanjam? ali: Kako naj oznanjam, kar živim?*
- 24 Gregor Kunej: *Napovednik dogodkov v mladinski pastoralni 2011*

NAŠA PASTORALA je škofijska priloga *Sporočil slovenskih škofij*.
Izdaja Pastoralna služba pri Nadškofijskem ordinariatu v Ljubljani,
Ciril-Metodov trg 4, 1000 Ljubljana. Tehnični urednik Brigita Perše.
Prelom Salve d.o.o. Odgovarja Igor Dolinšek

Na poti k osebni veri

»Gospod je namreč Duh, kjer pa je Gospodov Duh, tam je svoboda. Vsi mi, ki z odgrnjenim obrazom kakor ogledalo odsevamo Gospodovo slavo, se spreminjamo v isto podobo, iz sijaja v sijaj, kakor deluje v nas Gospodov Duh« (2 Kor 3,17–18).

Apostol Pavel se čudi delovanju Svetega Duha, ki spreminja obličja verujočih v podobo Jezusa Kristusa samega, on pa je predvsem podoba Boga. Ta milost nove zaveze preveva vse, ki so po veri in krstu pridruženi Jezusu Kristusu. Ta milost je Božji dar. Milost nas spodbuja, da postajamo odprti za

Božje preoblikovanje in s tem verodostojni sodelavci in pričevalci Kristusovega skrivnostnega telesa, ki je Cerkev. Ko Gospodu dovolimo, da vedno znova v podanašnji obliki prebiva v nas in nas spreminja, je lahko Cerkev vsak dan mlada ...

Priložnost imamo, da na edinstveni poti služenja Kristusovi Cerkvi, sledeč Kristusovemu zgledu, kot njegovi predstavniki v duhovniškem stanu pomagamo Bogu pri njegovem odrešitvenem delu sveta in človeka. Poleg stalnih elementov duhovniškega poslanstva

Foto Ivan Likar

se v določenih obdobjih življenja Cerkve pojavijo posebna znamenja časa, ki kličejo k poglobljenemu pogledu, kdo smo, kaj živimo in kam usmerjamo življenje naše Cerkve.

Ta izziv prepoznavam kot pot, ki jo skupaj vnovič ovrednotimo in jo tudi po nadškofovi pastoralni usmeritvi poskušamo prehoditi od sedaj ponekod še močno – drugje manj ali pa skoraj nič – navzoče tradicionalne vere k osebni veri.

To pot vidim v nekaterih poudarkih, ki sem jih povzel iz več pastoralnih pogovorov.

Tako bodo naslednje letošnje številke *Naše pastore* vsebovale članke, ki bodo po posameznih korakih osvetljevali vprašanja:

1. Prednosti in pomanjkljivosti tradicionalne vere

Na kakšen način tradicionalna vera predstavlja coklo? Pomen in smisel tradicionalnih struktur v Cerkvi. Poznanjenost in ponotranjenost vere. Bogaštvo tradicije v liturgiji, oznanjevanju, dobrotelnosti ...

2. Osebna vera – ali ni ta le za izbrance?

Moj osebni odnos do Boga. Kaj pomeni osebno verovati? Bog biva, srečal sem ga. Kako izkušnjo osebne vere deliti z drugimi?

3. Kako prehajati iz tradicionalne v osebno vero?

Predlogi, pobude, izkušnje ... Možnost duhovne poglobitve: romanja, duhovne vaje, pričevalci, Taizé, izkušnja pristne molitve, molitvene skupine, pripadnost skupnosti (župnijski dan, sodelovanje pri dobrotelnosti ...). Kaj od tradicionalnega naj ohranimo?

4. Kako pri katehezi in drugem oznanjevanju narediti prehod iz tradicionalne drže v živo pričevanje Boga?

Konkretne rešitve, pobude in cilji za pastoralo. Kakšni smo »pastoralisti« (ali je naša drža – kateheza tradicionalna ali živo oznanilo)?

Foto Ivan Likar, »Kaj vse se je dogajalo s teboj, da si tako oblikovan?«

Vem, da se hkrati lahko že soočamo s skušnjo, da bi ta razmislek pripomogel k vzpostavitvi podobe »idealne Cerkve«, kar je neresničen, nemogoč in povsem nesmiseln cilj.

Precej bolj realistično je prepoznati bistvo nenehnega človeškega, intelektualnega, duhovnega in pastoralnega oblikovanja, s katerim se duhovniki srečujemo in pomenijo privilegij milosti Božjega preoblikovanja.

Zavedam se, da to ni celovit pogled, je pa po korakih mogoč in izvedljiv ter utemeljen na evangeliju – veselem sporočilu – veselem cilju – živeti osebno vero in o njej pričevati z življenjem.

Želim, da bi vam bili ti razmisleki v pomoč, podporo in spodbudo na poti duhovniške službe. In ne nazadnje naj vas »izzivajo«, da se boste z veseljem odzvali glasu Božje milosti. ■

✍ Marija Maučec-Sušar

Včasih je bilo drugače ...

Tako pogosto slišimo govoriti zlasti starejšo generacijo, pa naj imamo v mislih življenje nasploh ali le dogajanje v Cerkvi. Pojmi, kot so včasih, nekoč, v preteklosti, so sestavni del tradicije - izročila v širokem pomenu besede. Tisto, kar je vredno, se po tradiciji prenaša naprej, iz roda v rod. Med temi zakladi je tudi krščanstvo, ki so ga našim prednikom oznanjali misijonarji. »Bog hoče, da bi se vsi ljudje zveličali in spoznali resnico« (2 Tim 2,4), to je Jezusa Kristusa. (KKC, 74) Drugi vatikanski cerkveni zbor nas pouči, da »je Bog v svoji največji dobrotljivosti uredil tako, da tisto, kar je razodel v zveličanje vseh narodov, ostane za vedno neokrtno in prihaja do vseh rodov«. (BR 7)

Predajanje Božjega razodetja naprej v čisti in neokrtni vsebini vedno znova na nov način, skozi spreminjajoči se čas, sploh ni tako preprosto! Če je ta varovalna služba konzervirana, se namreč izkaže za zavoro živemu oznanjevanju. Razumevanje razmerja med preteklostjo in sedanjostjo v Cerkvi je zaradi tega pogosto v znamenju napečnosti.

Tradicija v krščanstvu v dvojni vlogi

Tradicija ima v zgodovini krščanstva pravzaprav dvojno vlogo: je nepogrešljiva *prenašalka znanja in vrednot*; pri tem ravnanju in zaprtosti deluje kot *zavora potrebnemu in živemu razvoju*. Tra-

dicionalna vera v družini more postavljanje temelje osebni veri, ni pa to več samoumevno ali avtomatično.

Kakšno družino nam privošči Stvarnik?

Družina je danes pod močnim vplivom družbenih sprememb, ki jih papež Janez Pavel II. v Apostolskem pismu o družini (CD 16, 1982) vidi kot svetlobo in sence. Ne bom jih naštevala, ker jih poznamo.

Kljub upadanju vernosti, tudi v Sloveniji, je med verniki še vedno največ tistih, ki so postopno, »klasično« od zgodnjega otroštva spoznavali in se zaradi vernih staršev postopno v domači družini in ob redni župnijski katehezi odločali za Kristusa. Če so že v vlogi staršev in otroke versko vzgajajo, so v primerjavi s predniki v težjem položaju.

Štafetna palica?

Družina s tradicionalno vero je današnjemu otroku in mladostniku lahko opora in temelj pri njegovem iskanju življenjske usmerjenosti. Voditi otroka skozi faze odraščanja k osebni veri, za katero se sam odloča, zahteva namreč od staršev več potrpežljivosti, molitve in spoštovanja otrokove (mladostnikove) osebnosti kakor v preteklosti. Vemo zakaj. Poleg strpnih pogovorov jim največ pomeni naš zgled, da namreč zares verujemo v Jezusa iz Nazareta, v katerem se je razodel Bog.

Raziskava »Mladina 2010«

Raziskava »Mladina 2010« v segmentu religioznost mladih kaže, da je tradicionalna katoliška identifikacija še vedno prevladujoča in absolutno večinska, vendar upada. 65,89% leta 2010

in 72,0% leta 2000. Gre za nakazovanje verske tržnosti pri slovenski mladini (raste število pripadnikov drugih veroizpovedi), kazalec sekularizacije pa so mladostniki, ki pravijo, da so brez verske pripadnosti 24,24% leta 2010 in 21,85% leta 2000.

Z vidika razmišljanja o prihodnosti družine v Sloveniji je, ne glede na različne poskuse relativiziranja pomena tradicionalne družine, spodbuden podatek, da raziskava o vrednotah med študenti prikazuje tri vrednotne orientacije: *individualizem* (npr. »biti neodvisen«, imeti zanesljivega partnerja), *konvencionalnost* (z urejenim družinskim življenjem, spoštovanjem avtoritete države, biti odgovoren itd.) ter *humanizem* (altruizem, toleranca, ustvarjalnost, socialna občutljivost, ekologija).

Smemo Božji načrt spreminjati?

Tradicionalna vernost je narekovala urejeno zakonsko in družinsko življenje, ki ni dopuščalo »koruzništva« ali ločitve zakonske zveze. Med vrednote je spadal pravno urejen zakon in družina, spoštovanje četrte Božje zapovedi in toliko otrok, kot jih Boga da. Nedeljska maša ni bila vprašljiva (čeprav ponekod v skladu s tradicijo malo pod korom ali pred cerkvijo). Z veseljem so romali, postni čas so vzeli zares, pa tudi sosedska pomoč ni bila tuja (diakonija). No ja, oziranje nazaj in jokanje po »starih dobrih časih« ni koristno, zapiranje v ozke miselne in vedenjske vzorce pa je škodljivo. Pri prenovi in požitvi vere v družini je dobro zajemati iz izkušenj preteklih rodov in to dediščino oplemenititi z darovi, ki jih vsakemu verniku tudi danes daje Sveti Duh. On veje, kjer hoče. Le upajmo si z njim odriniti na globoko! ■

✍ Brigita Perše

Ali hočete tudi vi oditi?

»Ali hočete tudi vi oditi?« (Jn 6,67) je Kristusovo vprašanje, ki je skozi stoletja prišlo tudi do nas ... *Cerkev v Evropi že več desetletij ugotavlja, da ima po skoraj vsakoletnem upadu samo še toliko katoličanov, še toliko nedeljnikov, še toliko krstov, še toliko cerkvenih porok ... Ta pojav so poimenovali »še-sindrom« in opozorili, da to mnoge pastoraliste navdaja z nelagodjem.*

Da bi odgovorili na vprašanje, ali lahko govorimo o »še-sindromu« tudi v ljubljanski nadškofiji, smo analizirali podatke verske statistike, ki jih zbira Pastoralna služba. Na tem mestu smo predstavili le nekaj najbolj očitnih trendov zadnjih 46 let.

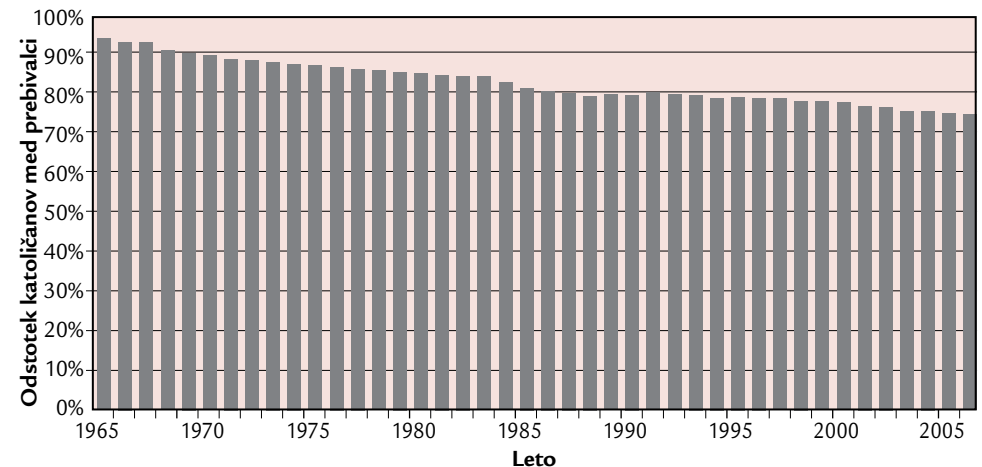
Katoličani

Graf 1 prikazuje odstotek katoličanov med vsemi prebivalci v ljubljanski

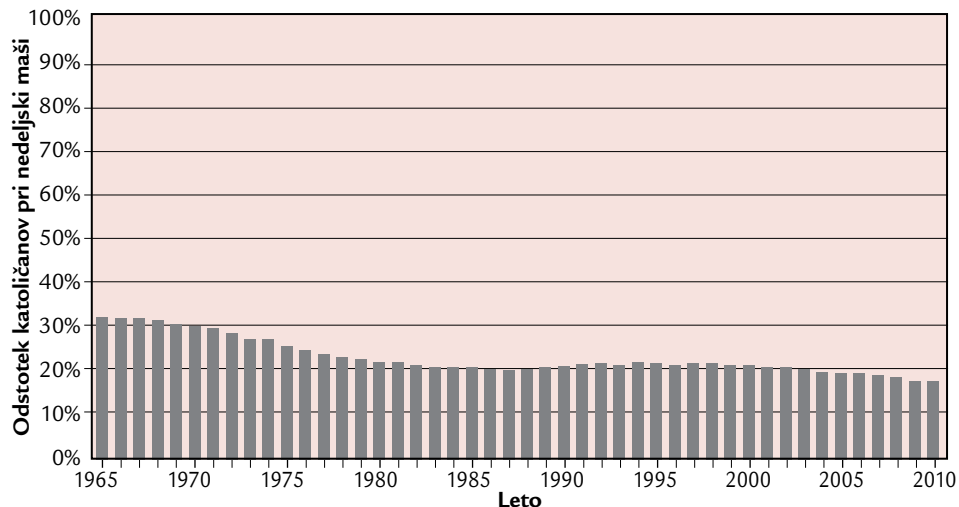
nadškofiji zadnjih 45 let. Razvidno je, da je bilo leta 1965 med prebivalci v nadškofiji 93% katoličanov, leta 2010 pa jih je bilo po vsakoletnem upadanju le še 72,7%. V zadnjih 45-ih letih je tako med prebivalci v nadškofiji odstotek katoličanov upadel za 20,3 odstotnih točk.

Če bo odstotek katoličanov tudi v prihodnje upadal s takšno hitrostjo kot od 2. vatikanskega cerkvenega zbora, tj. od leta 1965, potem lahko pričakujemo, da bo leta 2050 med prebivalci v ljubljanski nadškofiji (tudi po cerkvenih podatkih) le še 57,8% katoličanov. Toliko se jih je namreč v Sloveniji za katoliško vero opredelilo ob zadnjem – sicer nekoliko »vprašljivem« – popisu veroizpovedi prebivalstva leta 2002.

Graf 1: Odstotek katoličanov med prebivalci v ljubljanski nadškofiji 1965-2010

Graf 2: Odstotek nedeljnikov v ljubljanski nadškofiji 1965-2010

Krsti, cerkvene poroke, pogrebi

V župnijah ljubljanske nadškofije je v preučevanem obdobju precej upadlo število krstov (z 8515 leta 1965 na 4508 leta 2010) in tudi število cerkvenih porok (s skoraj 4000 leta 1965 na 1114 leta 2010); medtem ko se je število cerkvenih pogrebov v tem obdobju gibalo med 4000 in 5000.

Nedeljniki

Javna narava nedelje je v marsikaterem pogledu preizkusni kamen in barometer za druge vrednote. Leta 1965 je bilo v nadškofiji pri nedeljskih sv. mašah skupaj 146.382 katoličanov, leta 2010 pa tretjino manj.

Iz grafa 2, ki ponazarja, kolikšen delež katoličanov se je v ljubljanski nadškofiji v obdobju 1965–2010 udeleževal nedeljske sv. maše, vidimo, da je leta 1965 nedeljsko sv. mašo obiskalo 30,9% katoličanov, leta 2010 pa le še 17,3%. V 45-ih letih je tako delež nedeljnikov med katoličani upadel za 13,6 odstotnih točk.

Neporočeni starši

V sestavi novokrščencev je opazen hitro naraščajoči trend novokrščencev iz zunajzakonskih skupnosti (s 7% leta 1978 je njihov delež narasel na 36,5% leta 2010), in sicer na račun zmanjšanja deleža novokrščencev s poročenimi starši (bodisi cerkveno ali samo civilno). Ta trend pa govori v prid tistim, ki zagovarjajo enotno disciplino pri pogojih za krščevanje kot tudi v prid naročilu plenarnega zbora, ki skuša v krst pritegniti tudi starše in botre (družine) (PZ 145).

Namesto sklepa

Ob prikazanih padajočih trendih tradicionalnih oblik verske prakse je treba omeniti še gibanje duhovnih poklicev. Glede na sedanjo starostno strukturo duhovnikov in število bogoslovcev lahko predvidevamo, da bo v nadškofiji verjetno več župnij ostalo brez župnika v kraju; in to takoj, ko številna »koncilska generacija« duhovnikov ne bo mogla več pastoralno delovati. ■

✉ Maja Lopert

Se uresničuje napoved sekularizacije?

»Če se torej danes (...) dejstva običajne socialne oblike Cerkev merijo z empiričnimi številkami, potem se že desetletja neomajno poraja beseda: »samo še«. Smo tako rekoč sredi dogajanja, pri katerem imamo občutek: ladja se potaplja.«

(P. M. Zulehner)

Dejstvo, o katerem govori sociolog in pastoralni teolog P. M. Zulehner, je danes že povsem očitno: upadanje cerkvenosti je značilnost sodobnih zahodnoevropskih družb. Evropske cerkve se neustavljivo praznijo in katoliška Cerkev glede tega ni osamljen primer. Podobno se godi tudi tradicionalnim protestantskim cerkvam.

Tudi če ljudje morda formalno še pripadajo kakšni Cerkvi, se v njihovem vsakdanjem življenju in temah, o katerih razmišljajo, to pogosto ne pozna več. Vprašanje, ki se ob tem zastavlja, je zato: Ali niso morda celo slabe statistike preveč optimističen izraz dejanskega stanja?

Kaj se torej dogaja?

Upadanje cerkvenosti so sociologi pravzaprav še pred nedavnim napovedovali in k tej prognozi je spadala tudi razlaga. Napovedovali so, da bo hkrati z modernizacijo nastopila tudi doba »sekularizacije«. P. M. Zulehner formulira osrednjo trditev sekularizacijske teorije takole: »Čim modernejše bodo družbe, tem bolj bo Bog izginjal

iz njihovega življenja ...« Religioznost in z njo tudi religiozne institucije naj bi torej, če »teorija sekularizacije« drži, počasi izginile iz življenja ljudi.

Ker je »teorija sekularizacije« s tem napovedovala že v osnovi drugačen tip človeka, namreč človeka, ki lahko povsem dobro živi tudi brez religije, se je Cerkev nanj tudi temu ustrezno pripravila. Sociolog P. Berger je opozoril na to, da je spopad s tem »modernim človekom« postal pomembna tema celih generacij krščanskih teologov in osrednja točka programa Cerkev v zahodnih deželah. Cerkev se je torej lotila obrambe krščanstva tako, da je modernega človeka in s tem pravzaprav vse njegovo obdobje, »modernost« kot tako, razglasila za slabo.

Vprašljivost »sekularizacijske« diagnoze

Religiozne skupnosti so tudi v splošnem na tovrstne prognoze reagirale predvsem na dva načina. Bodisi tako, da so se skušale prilagoditi temu, kar naj bi po njihovem mnenju modernizacija bila, ali pa tako, da so razvoj družbe v celoti zavrnilo in se vedno bolj zapirale vase. Oba načina reakcije pa sta dala – kakor pravi Berger – »zelo dvomljive rezultate«, kar pojasnjuje s tem, da oba temeljita »na napačnem zaznavanju stvarnosti«. Berger namreč v pravilnost »teorije sekularizacije« ne verjame.

Ali je torej opisana sekularizacijska »diagnoza« upadanja religioznosti pravilna? Ali je mentaliteta postmoderne zahodnoevropske kulture religioznosti res že načelno nasprotna? Ali je potem postmoderni človek torej že v svojem bistvu drugačen kot prejšnji?

Religioznost v Evropi je kompleksna, sestavljena iz različnih tokov

Čeprav dejstvu upadanja cerkvene religioznosti ne moremo oporekati, če uporabljamo zanjo običajne kazalce, to je reden obisk maše, udeležbo pri zakramentih ipd., pa je ta pojav precej bolj kompleksen. Tovrstna neudeležba še ne pomeni, da je religija – in to celo »cerkvena«, to je v cerkvah oznanjevana religija, enako hitro izginila tudi iz zavesti ljudi. Do tega sklepa sta na podlagi raziskave vrednot Evropejcev prišla H. Denz in P. M. Zulehner, ki sta ob raziskovanju religioznosti v Evropi našla glede odnosa ljudi do Cerkve mnogo odtenkov bližine in razdalje. Pogo-

sto ljudje, ki se prištevajo med njene pripadnike, ne sprejemajo vsega, kar Cerkev uči, tisti, ki pa se ne, pa imajo pogosto do nje določena pričakovanja ali simpatijo.

Še posebno pomembno pa je, da je raziskava pokazala, da čeprav narašča število ljudi, ki niso člani nobene Cerkve, obstaja na področju religioznosti v družbi tudi neka pozitivna tendenca, namreč naraščanje »nevidne«, zasebne, na osebo vezane religioznosti. To obliko religioznosti imenujeta Zulehner in Denz »nevidna« zato, ker seže daleč čez meje socialno vidnih religioznih skupnosti, katerih članstvo upada.

Religioznega stanja Evrope zato po njenem mnenju ni mogoče opredeliti preprosto, npr. kot »sekularizacijo«, pač pa v njej hkrati obstajajo različni religiozni tokovi. **Evropa tako ni ne pretežno krščanska ne pretežno nereligiozna ne pretežno sekularizirana, še posebno pa ni ateistična**, saj se je za ateiste opredelilo le pet odstotkov prebivalstva, medtem ko se je za religiozne opredelilo nekaj manj kot dve tretjini Evropejcev. ■

✎ Mojca Bertoncel

Zaton tradicionalne katoliške identifikacije: poraz ali priložnost?

Slovar slovenskega knjižnega jezika pod besedo tradicija opredeljuje: *1. kar se je ustalilo v življenju kake skupnosti s prenašanjem iz roda v rod; navada, običaj; kar se je uveljavilo, doseglo na področju kake dejavnosti med njenim daljšim obstajanjem, izročilo; vrednota, dosežek.* Pojmovanje tradicije je torej pozitivno, saj beseda na neki način povzema vse tisto, kar se je v teku časa izkazalo za vredno ohranitve. Ob opredelitvi samega izraza se zastavlja vprašanje, kakšno vlogo ima tradicija v Cerkvi danes in kakšno bo imela v prihodnosti.

Menim, da se moramo ob iskanju odgovorov na vprašanje o medsebojni povezanosti tradicije in vernosti, ki se po eni strani ozira v preteklost, ob ugotavljanju njenih prednosti in pomanjkljivosti ozreti tudi v prihodnost. Odgovor na vprašanje moramo tako iskati ne le v preteklosti in analizi sedanjega stanja v naših župnijah, ampak tudi v prihodnosti, ki jo bodo krojili mladi kristjani.

Raziskava Mladina 2010 ob analizi religioznosti mladih v Sloveniji ugotavlja naslednje: *»Tradicionalna katoliška identifikacija je še vedno prevladujoča in absolutno večinska, vendar upada. V manjši meri gre za posledice demografskih sprememb, predvsem pa za nakazovanje verske tržnosti pri slovenski mladini (kar se kaže preko večanja števila pripadnikov 'drugih veroizpovedi') in še bolj za sekularizacijo, ki se kaže zlasti preko mladostnikov, ki se kaže zlasti preko mladostnikov, ki izjavljajo, da so 'brez pripadnosti'.«*

Raziskava Mladina 2010 ugotavlja, da se je med letoma 2000 in 2010, torej v zadnjih desetih letih za 9,2% povečal delež tistih mladih, ki nikoli ali pa redko (enkrat, dvakrat ali nekajkrat letno) obiščejo cerkev. Pri opredelitvi pomembnosti Boga v svojem življenju po lestvici od 1 do 10 mladi katoliške veroizpovedi (4,42) zaostajajo tako za mladimi islamske (6,20) kot tudi evangeličanske veroizpovedi (5,49). Raziskava tako ugotavlja, da je pri mladih katoličanih pri nas pomembnost Boga pod normativnim povprečjem, kar po mnenju izvajalcev raziskave kaže na ši-

bak in s tradicijo specifičen prevladujoči pomen konfesionalne identifikacije.

V letu 2010 se mladi za razliko od leta 2000 (podatki za leto 2000 so navedeni v oklepajih) kar v 32,1% (25,1%) izrekajo, da cerkve ne obiščejo nikoli; samo enkrat ali dvakrat letno ob velikih verskih praznikih cerkev obišče 30,7% (29,9%) mladih, nekajkrat letno 23,5% (21,8%), vsaj enkrat ali dvakrat na mesec pa cerkev obišče 8% (12,80%) mladih. Redno, vsak teden cerkev obiskuje 4,9% (9,7%) mladih, redno večkrat na teden pa 0,90% (1,1%) mladih.

Zdi se, da na področju vernosti zgolj tradicija v spremenjenih družbenih razmerah – ki se zelo razlikuje od časov, ko sta tradicija in vloga širše družbene skupnosti imeli na področju vernosti veliko večji vpliv, kot tudi od obdobja preganjanja Cerkev – postaja v vedno večji meri nezadostna. Nekako bi lahko rekli, da se je s pojmovanjem tradicije v povezavi z vernostjo zgolj v smislu »zunanjega« izražanja vere izgubil pozitiven vidik tradicije kot tiste, ki predstavlja ohranjanje vrednot, navad, ki so se uveljavile, in ta zato vedno bolj postaja lupina brez jedra in prave vsebine, ki bi morala biti osebno prepričanje.

V tem pogledu rezultate zgoraj opisane raziskave lahko pojmuje tudi kot rezultat resnega notranjega prečiščevanja pristnosti na zunaj izražene vernosti.

Kljub temu bi bilo krivično trditi, da je tradicija izgubila vsakršno vlogo in pomen. Vsakdanja izkušnja namreč potrjuje, da vidikov ni mogoče povsem ločiti, saj bi s tem zašli v protislovje.

Pojmovanja tradicije namreč ne moremo zožiti zgolj na pozunanjenost, am-

pak ta v povezavi z vernostjo – kot opredeljuje že sam izraz – označuje prenos vere iz roda v rod, navado, vrednote ...

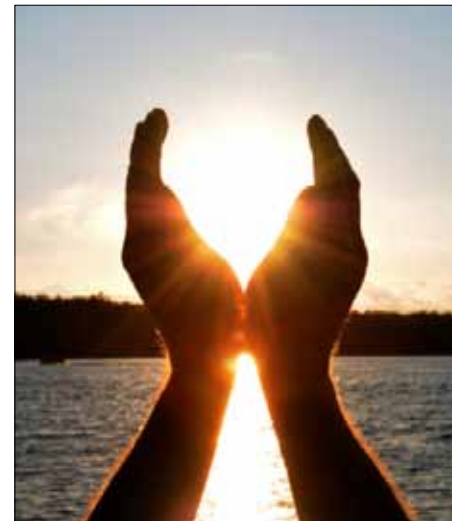
Tako npr. ostaja družinska verska vzgoja kot prenos vere iz roda v rod zelo pomembna. Čeprav se mladostniki, ki še niso izoblikovali osebne vere, v nekem obdobju od Cerkev oddaljijo, se pogosto kasneje, ko nastopi čas za vzgojo njihovih lastnih otrok, k njej znova vrnejo, kar kljub vsemu kaže na to, da je tudi tradicija neka, četudi (pre)šibka opora vernosti, ki pa dolgoročno ni sposobna preživeti brez osebne vernosti.

Podobno je dejavno sodelovanje vernikov v župnijski skupnosti pogosto povezano z neko ustaljenostjo, navadami, redom (pomislimo samo na redne vaje cerkvenega zbora, srečanja župnijskih skupin, članov cerkvenih gibanj ...). Za marsikaterega vernika so redna (tradicionalna) srečanja velika in nujno potrebna opora, kar dokazuje dejstvo, da je velika večina naših nedeljnikov dejavnih v župnijskem občestvu.

Kot ljudje namreč nismo zgolj posamezniki; za razvoj osebne vere nujno potrebujemo tudi oporo občestva, ljudi, ob katerih (duhovno) rastemo, širimo in gradimo svoje razumevanje vere; potrebujemo tudi »rituale«, ki nam dajejo občutek varnosti, ustaljenost, red, navado, tradicijo ... Občutek sprejetosti v domači župniji in drugih cerkvenih občestvih tako vernika, ki se trudi za osebno rast v veri, spodbuja tudi k dejavnemu sodelovanju znotraj občestva in mu daje oporo pri soočanju s svetom in njegovem osebnem posredovanju evangeljskih vrednot v širši družbeni prostor. ■

✍ Maja Lopert

Religioznost spreminja obliko

»Z gotovostjo je moč trditi tole: norme tradicionalnih religioznih institucij, ki so se utrdile v 'uradnem' ali nekoč 'uradnem' modelu, nam ne morejo več služiti kot merilo pri ocenjevanju religije v moderni družbi. Da bi pravilno razumeli vlogo religije v moderni družbi, si je treba najprej zastaviti prava vprašanja.«

(Thomas Luckmann)

Sociolog Thomas Luckmann poudarja, da je potrebno pojem »religije« in »religioznosti« danes uporabljati s precejšnjo previdnostjo. Čeprav upada tista oblika religioznosti, ki jo Evropejci pod tem izrazom navadno razumemo, to je njena tradicionalna, »cerkvena« oblika, pa narašča zanimanje za njene drugačne oblike, ki so veliko bolj

izrazito vezane na posamezno osebo. V zvezi z religioznostjo sodobne evropske družbe je torej zanj in prav tako tudi za sociologa P. Bergerja pomembno predvsem to, da »deklerikalizacije ne gre zamenjevati za brezvernost«.

Kakor Luckmann tudi sociolog P. Berger ugotavlja, da je svet danes ravno tako divje religiozen, kot je vedno bil, ponekod pa še bolj, ter da je protisekularizacija vsaj tako pomemben pojav za sodobni svet kot sekularizacija, zato je po njegovem mnenju domneva, ki jo zastopa teorija sekularizacije, »v bistvu zgrešena«. Ne pridružuje se mnenju, da je izginjanje religioznega za modernega človeka nekaj normalnega in predvidljivega, tako rekoč utemeljenega v sami naravi stvari. Dogajanje komentira takole: »Močno občutena religioznost je vedno vsepovsod obstajala; ne njena navzočnost, ampak njena odsotnost kliče po razlagi«, zato »težko razumljivi pojav niso iranski mule, ampak ameriški univerzitetni profesorji«.

»Semantični nesporazum« glede teorije sekularizacije

Tudi etnologinja A. Martin je v svoji raziskavi oblik evropske religioznosti¹ prišla do istega sklepa kot omenjena sociologa, namreč do tega, da je teorija sekularizacije pravilno napovedala predvsem upadanje pomena religioznih institucij, ki se kaže

v umikanju religije iz tradicionalnih Cerkev, in tudi ona meni, da ne izginja religioznost kot taka, ampak predvsem določena oblika religioznosti. **Glede napovedi sekularizacije torej Martinova meni, da gre za »semantični nesporazum«**, namreč za to, da se tovrstne napovedi nanašajo na tako pojmovanje »religije«, pri katerem so mišljene ustaljene, tradicionalne oblike religioznosti, da pa ne zajema tistih oblik religioznosti, ki so nove, drugačne in jih zato ona raje imenuje »duhovnost«. Poudarja pa tudi, da je pravzaprav dejanski religiozni fenomen, torej tisto, kar na človekovo življenje dejansko globoko in odločilno vpliva, pogosto prav ta »duhovnost«, medtem ko formalna pripadnost neki tradicionalni religiozni instituciji sploh nima nujno tako pomembne vloge.

Prav tako tudi H. Knoblauch označuje »teorijo sekularizacije« kot »moderne mit, ki je nošen od zožene perspektive na religijo«, in opazuje pri sodobnem iskanju religioznega predvsem naslednje značilnosti: **opozicijo proti organizacijam, šibko dogmatiziranje in teoretiziranje in močno poudarjanje religioznih izkušenj.**

Ne kriza sporočila, ampak kriza njegove oblike

A. Martin na podlagi tega kompleksnega stanja družbene religioznosti sklepa, da se v njej dogajajo neke globalne spremembe, da je tako stanje kazalec, na podlagi katerega je mogoče domnevati, da so same družbene strukture, na katerih je temeljila dosedanja religioznost, v procesu globoko segajočih sprememb.

O izrazitem umikanju religioznosti iz cerkva je tudi v Veliki Britaniji, Franciji in skandinavskih deželah izšlo več razprav, ki prav tako kot omenjeni raziskovalci menijo, da za navedene procese pojem »sekularizacija« ni ustrezen. Mnogi podatki kažejo, da bi bil doslednejši opis stanja v Evropi ta, da ne gre toliko za sekularizacijo, kolikor za premik v institucionalni umestitvi religioznosti.

Zaenkrat pa lahko povzamem navedene ugotovitve raziskovalcev takole: jedro problema je, kot kaže, povsem drugje, ne v religiji ali religioznosti kot taki, ampak v načinu posredovanja religije. Vsaj nekaj je namreč kljub vsej kompleksnosti dogajanja očitno. Vsi raziskovalci so si v svojih ugotovitvah edini, da pri novem zanimanju za religiozno ne gre za iskanje dosedanjih tradicionalnih oblik religioznosti, vezanih na religiozne institucije, pač pa bistveno drugačnih. Ni iskana »cerkvenost«, bolje je ostati kar pri splošnejšem izrazu, da gre za »duhovno iskanje«. Ljudje se danes za nekatere oblike religioznosti pravzaprav izredno zanimajo. Vendar pa zanimanje za do sedaj najbolj razširjeno tradicionalno obliko religioznosti, za »cerkvenost«, nedvomno upada: »Hrepenenje je v boomu, cerkve pa se krčijo.«² **V krizi ni aktualnost evangelija in njegovega sporočila, ampak predvsem neka določena oblika njegovega posredovanja ali interpretacije, ki je značilna za tradicionalne evropske religiozne institucije.** ■

¹ A. Martin, *Sehnsucht – der Anfang von allem*, Schwabenverlag AG, Ostfildern, 2005.

² P. M. Zulehner, *Den Menschen heute in Wien das Evangelium verkünden (Zulehners Zeitworte)*, 3.

✍ Brigita Perše

Iskalci duhovnosti zapuščajo neduhovno Cerkev

Diagnoza

Nemalo »diagnoz«, ki poskušajo opisati obstoječo pastoralno stvarnost, se začena s stavkom dunajskega kardinala Königa: »**Cerkev je bolna. Bori se za preživetje.**«

Janez Juhant opozarja, da Cerkev, kakršna je, ni sposobna razumeti človeka v postmoderne, niti se ne predstavlja človeku tako, da bi jo on lahko razumel. Zato smo v nadaljevanju pogledali, kakšne pojave danes ponujajo na »tržišču« duhovnosti.

Povpraševanje po duhovnosti

V članku z naslovom »*Ali hočete tudi vi oditi?*« (glej stran 7-8) smo se lahko seznanili z dejstvom padajočega trenda tradicionalnih oblik verske prakse, vezane na institucijo katoliške Cerkve. Po drugi strani pa raziskave pre-

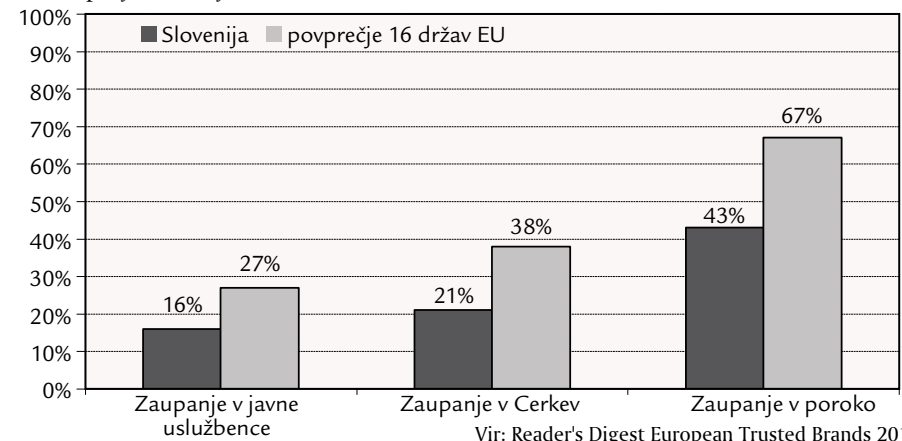
senetljivo ugotavljajo, da se pri ljudeh danes krepi zanimanje za duhovnost in druge oblike religioznosti. Kako paradokсно zveni, da na duhovnem »tržišču« ravno v času povečanega »povpraševanja« po duhovnosti beleži najstarejši in izkušeni »ponudnik duhovnosti« rdeče številke. P. M. Zulehner ugotavlja, da »nekateri zapuščajo Cerkev, ker ne iščejo (več) duhovnosti, drugi pa ravno zato, ker jo iščejo.«

S tem v zvezi je kardinal K. Rahner priznal: »Če smo pošteni, smo v zelo veliki meri duhovno neživa Cerkev. (...) Tudi danes prevladuje ritualizem, legalizem, administracija.«

Zaupanje institucijam

Vseevropska raziskava Trusted Brand 2011 revije Reader's Digest, ki je tokrat prvič zajela tudi Slovence, je

Graf: *Zaupanje institucijam*

pokazala, da le 21% Slovencev zaupa Cerkvi, torej le vsak peti.

Javnim uslužbencem, poroki¹ in Cerkvi Slovenci zaupamo celo bistveno manj kot povprečni Evropejec. Do podobnih ugotovitev so prišle tudi druge raziskave vrednostnih orientacij. Po vsej verjetnosti gre za upad zaupanja v posamezniku »zunanje« avtoritete in pojav kritičnih državljanov oziroma vernikov.

»Izbirni« vernik

Mnogi soglašajo, da danes plačujemo ceno za to, ker je Cerkev v preteklosti v »krščanski« Evropi postala del kulture in družbe. To ji je sicer nekaj stoletij razcveta prineslo neslutni obseg, vendar istočasno, ko je krščanstvo navzven postalo močno, je postalo šibko notranje. Raziskave kažejo, da se pri izrekanju veroizpovedi povečuje delež neopredeljenih; neopredeljenost pa je aktualni izraz sekularizacije. Neopredeljeni so namreč bližje ateistom kot religioznim. Postmoderni človek ne pripada več avtomatično z rojstvom določeni verski skupnosti, varovani z družbeno kontrolo. Če so ljudje v preteklosti sprejemali vero v »paketu«, je danes vedno bolj v ospredju »izbirni vernik«, ki si posamezne prvine vernosti izbira sam. Sodobni vernik namreč na področju verskih resnic (podobno kot na vseh drugih področjih) razmišlja kot potrošnik, ki izbere tisto, kar potrebuje. Temu primerna pa je tudi trdnost njegove religije in dejstvo, kako resno jo jemlje.

Vse bolj postaja očitno, da je danes zgodovinski model ljudske Cerkve, neponovljiv v obliki, kakršno je imel v preteklosti vse od Konstantina naprej.

Izrazito »homogena« Cerkev, kakršna je bila značilna za preteklo obdo-

bje, kjer je prav s to svojo »homogenostjo« opravljala funkcijo povezovalca družbe, danes ne more biti več ustrezna izbira za sodobne družbene okoliščine. Pluralizem življenja namreč nujno terja tudi pluralizem pastoralnih institucij, metod in poskusov.

Doživetje

In kaj je tisto, kar se danes ljudem zdi najzanesljivejše, na kar se najpogosteje zanašajo in pri svojih odločitvah najbolj opirajo? Raziskave človeka kažejo, da je ena od poglobitvinih značilnosti sodobne duhovnosti iskanje lastnih religioznih doživetij in ne teoretičnih nauk. Ljudje zgolj posredovanim religioznim vsebinam preprosto ne verjamejo več. Iščejo doživetje. Doživetje pa je mogoče izkusiti v občestvu. In krščanska vera je vera občestva. Prvim kristjanom je predstavljalo izziv, kako razviti ustrezne socialne oblike, v katerih bi se lahko v veri spodbujali, in s tem v zvezi je večno veljavna Jezusova obljuba navzočnosti v občestvu: »Resnično, povem vam tudi: Če sta dva izmed vas na zemlji soglasna v kateri koli prošnji, ju bo uslišal moj Oče, ki je v nebesih. Kjer sta namreč dva ali so trije zbrani v mojem imenu, tam sem sredi med njimi« (Mt 18,19–20).

Papež Janez Pavel II. je v apostolski spodbudi *Ob začetku novega tisočletja* navedel področje oblikovanja občestva (koninonije) kot veliko področje, na katerem bo treba v Cerkvi pokazati odločilen in načrten napor (CD 91, 42). ■

¹ Nizko zaupanje v institut poroke je posledica socialnega upadanja pomena poroke, meni Alenka Švab. Da število porok upada, je delno posledica sprememb v vrednotah ljudi, po drugi strani pa je treba upoštevati dejstvo, da sta zunajzakonska in zakonska zveza pravno izenačeni.

✍ Uroš Vidic

Od tradicionalne vere k osebni veri

Kadar pogovor med vernimi mladimi naleti na skupnost Cerkve, ima beseda tradicija ponavadi slabšalen pomen. Dostikrat rečemo: »Ta je pa tradicionalni kristjan«, kar pomeni nekdo, ki nima žive osebne vere niti osebne izkušnje Boga. Tradicionalni kristjan je v slovarju mladih nekdo, ki hodi k maši zgolj iz navade, ker so ga tako doma vzgojili in bi v nedeljo imel slabo vest, če ne bi šel. Tak kristjan ponavadi svoje vere niti ne živi, saj je zanj le skupek ritualov, prepovedi, zapovedi ali folklore. Če kristjan ostane pri tem, kaj kmalu razumsko zaključi ali podleže skušnjavi: pa saj ni treba vsako nedeljo k maši, saj ni treba vsak dan moliti

očenaša, rožnega venca, molitve sveti angel ali pa tebe ljubim, Stvarnik moj. Papež Janez Pavel II. nam je v Mariboru dejal takole: »Vsaka generacija se mora znova odločiti za Kristusa.« In kot da bi se s pokojnim papežem poznala, je Luis Palau zapisal: »**Bog nima vnukov in vnukinj. Ima samo sinove in hčere.**« Tako je potrebno, da se vsak, ki je bil vzgojen v veri, nekega dne in od tistega dne dalje vsak dan znova odloči za Gospoda, za odnos z Njim. Če hoče hoditi za Njim, se mora odločiti, da se odpove sebi in vzame vsak dan svoj križ ter hodi za Njim (prim. Lk 9,23). To je edina pot. **Ali si kristjan na polno ali pa te sčasoma odnese.**

Foto Ivan Likar

Mladi dostikrat pozabimo na tradicijo kot na nekaj dobrega. Beseda tradicija izhaja iz latinščine in pomeni: ustno izročilo, ustaljeni običaji, stara navada. Če tradicijo pogledamo v tej luči, vidimo, da je nujna. V krščanstvu pa ni samo nujna, ampak je tudi izjemno bogata. Tudi Sveto pismo je del tradicije, liturgija je del tradicije, evharistija je del tradicije. Poleg Božje besede in same skrivnostne evharistije se v liturgiji skriva pravo bogastvo, iz katerega lahko zajemam za življenje. To bogastvo, ki se že več kot dva tisoč let prenaša iz roda v rod, odkrivam še danes.

Že od malega sem hodil k verouku. Od takrat mi še najbolj ostajajo sveto-pisemske zgodbe, ki jih je pripovedoval župnik. Zakrament birme sem prejel v petem razredu in takrat se mi to ni zdelo nič posebnega. Pri verouku sem nekako vztrajal do končane osnovne šole. Starši so me pregovorili, naj obiskujem mladinski verouk. Kasneje se je izkazalo, da je bil to zame odločilni korak na poti moje rasti v veri. V teh mladostniških letih je bilo zame bolj kot tradicija pomembno to, da sem gradil odnos z Jezusom in s prijatelji, s katerimi smo skupaj obiskovali mladinsko skupino. Tradicije nekako nisem dovolj razumel in tako je prenekatera nedeljska maša šla mimo mene. Ker so me doma »tradicionalno« vzgojili in zaradi prijateljev, s katerimi smo klepetali po maši, sem kljub temu redno ob nedeljah hodil k maši. Tudi z veliko truda domačega župnika in katehistinje, da bi sveto mašo bolj približala mladim, sem z leti začel po drobcih razumevati, kaj se pri maši dogaja. Tako sem v dijaških in študentskih letih zelo počasi odkrival lepoto maše.

Tradicija je lahko tudi stvar zvestobe. Doživel sem že maše, molitve, pridige, ki so me dvignile v življenju, ki so bile spodbuda, ki so nagovorile moja čustva. Prav tako pa so bile maše, molitve in pridige, ob katerih sem ostal ravnodušen. Čustva vsekakor niso del človeka, na katerega se lahko zaneseš. Zato je v tem smislu lahko tradicija kot zvestoba, kot red, ki te bo držal pokonci, če se ga boš oklenil. V življenju je veliko rutine pa tudi veliko presenečenj, pomanjkanja časa, naglice. Dan ni enak dnevu in tudi človekovo počutje se dnevno spreminja. Tako pogosto pridejo dnevi suše, ko v srcu ne čutiš veliko. Tedaj ti lahko pomaga stara navada in noge te kar same odnesejo v cerkev k maši in Jezus sprejme tvoj dar tudi v času suše.

Tradicija pa je tudi stvar časa. Kako posredovati to zdravo tradicijo prihajajočim generacijam? Zdi se mi, da je najbolj potrebno mladim z besedami in z zgledom razlagati, kako zunanja znamenja predstavljajo to, kar se dogaja v meni. Če je tradicija pojem časa, nekaj, kar se ohranja in ponavlja skozi čas iz generacije v generacijo, je za prenos tradicije potrebno prav to – čas. Čas, ki si ga vzamemo, da otroku, mladostniku pa tudi zrelemu kristjanu razlagamo, kaj pomenijo geste, simboli, navade, tradicija. Sam si želim, da bi kot oče svoje otroke popeljal v cerkev, ko bo ta čisto prazna. V tihoti svetišča se bomo pogovarjali o vsem, kar bomo videli: o kipih, o slikah, o oltarju, o klopeh, o prižnici, o koru, o ambonu, o pomenu maše, o petju, pomenu vstajanja, sedenja, klečanja, o Božji besedi, o darovanju, o izpovedi vere ... Upam, da ravno takrat vrata župnijske cerkve ne bodo zaklenjena. ■

✎ Tadej Stegu

Vera: med izročilom in izkušnjo

Glagol verovati in samostalnik vera se uporabljata v različnih pomenih. V širšem pomenu glagol verovati navadno pomeni odločitev, da verjamemo v nekaj, kar sicer ni trdno ali gotovo; v tem smislu lahko npr. verjamemo nekemu neutemeljenemu mnenju. Ta pomen nam ne pomaga osvetliti krščanskega pojmovanja vere. Katehetsko pedagoški leksikon vero v ožjem pomenu opredeli kot »temeljno izkušnjo vsakega človeka, ki ga vsaj v nekem obdobju življenja vodi globoka vera, iz katere izhajajo vse njegove odločitve, posebno tiste, od katerih je odvisen zadnji smisel življenja«.

Vera v Svetem pismu

V Svetem pismu je vera predvsem vera v nekoga, vera v Boga in vera v Kristusa. Glagoli, ki v Stari zavezi izražajo vero, govorijo o zaupanju, pribežališču in izročitvi človeka Jahveju, Bogu obljube in zaveze. Verovati pomeni zaupati

Bogu tako, kakor so mu zaupali Abraham, preroki in drugi, ki so v Jahveju videli trdno skalo, na katero se lahko varno opira človekovo življenje. Abrahamova zgodba pojasnjuje, kaj je vera: Bog pokliče Abrahama in mu obljubi zemljo in obilno potomstvo (prim. 1 Mz 12). Abraham veruje Bogu (prim. 1 Mz 15,6), čeprav se zdi, da Bog obljublja nemogoče (prim. Rim 4,19). Uboga klic in v to obljubo položi vse svoje življenje. Ob dnevu preizkušnje je zaradi svoje vere pripravljen žrtvovati sina, v katerem se izpolnjujejo Božje obljube (prim. 1 Mz 22), saj je za njegovo vero Božja beseda bolj resnična kakor sadovi te besede: Abraham spozna, da je Bog zvest (prim. Heb 11,11) in vsemogočen (prim. Rim 4,21). Verovati pomeni imeti odnos do Boga, ki »zajema vsega človeka, njegovo zunanje vedenje in ravnanje ter njegovo notranje življenje«.

Vera v novi zavezi

To razmerje se opira na temelj tega, kar je Bog storil v Jezusu Kristusu, še posebej, ko ga je obudil od mrtvih. Za apostola Pavla vera pomeni zaupanje in upanje, kar ponazori z Abrahamovim zgledom (prim. Rim 4,1–25; Gal 3,6–18). Po veri in krstu se po milosti Svetega Duha utrdi povezanost človekovega življenja in usode z vstalim Kristusom v sedanosti in prihodnosti (prim. Rim 6,3–11; 8,1–17; Gal 2,20–3,14.22–29). Po Pavlu vera izključuje

vsako človekovo slavo in bahanje: človek sam nikakor ne more doseči opravičenja, marveč le milost, ki jo daje vera (prim. Rim 4,16). Po veri se človek zaupno izroča Božji in Kristusovi milosti (prim. Rim 4,3.16–22; Gal 2,6). Za Janeza je vera zaupna oklenitev Kristusa kot Božjega Sina (prim. Jn 4,21; 5,46; 6,30; 8,30–31.45–46).

Izpoved vere

Izrael je izpovedoval in izražal vsebino svoje vere (prim. 5 Mz 6,20–24; 26,5–9; 1 Mz 24,2–13). Medtem ko stara zaveza poudarja predvsem vero kot zaupanje, je v novi zavezi poudarjena vera kot pritrditev in sprejetje sporočila: verovati pomeni sprejeti odrešilno Božje delo, ki se je izvršilo v Kristusu in bilo oznanjeno po krščanski kerigmi. V novi zavezi je vera osrednji izraz za označevanje človekovega razmerja do Boga, ki sloni na zaupanju, upanju in poslušnosti. V Pismu Rimljanom je rečeno: »Če boš s svojimi usti priznal, da je Jezus Gospod, in boš v svojem srcu veroval, da ga je Bog obudil od mrtvih, boš rešen« (Rim 10,9). Krščansko verovanje je več kakor samo »opcija za neki duhovni temelj sveta; središčni obrazec krščanskega verovanja se ne glasi: 'Verujem nekaj', ampak 'Verujem vate'. Krščansko verovanje je srečanje s človekom Jezusom«.

V Janezovem evangeliju, kjer se pogosto izmenjujeta glagola verovati in spoznati, se jasno pokaže vsebina krščanske vere: gre za vero, da je Jezus Mesija, Sin Boga samega, poslan, da razodene Očeta (prim. Jn 8,24–28; 11,27.42; 1 Jn 5,1.5). V samem začetku krščanstva naletimo na zgoščene izpovedi vere, npr. »Jezus je umrl za naše

grehe, Jezus je Gospod, Bog je Kristus obudil od mrtvih«. Starodavno izpoved vere Pavel začne z besedami: »Izročil sem vam predvsem to, kar sem sam prejel ...« (1 Kor 15,3). Dejstvo, da ima vera razčlenjeno vsebino, ki jo je mogoče izpovedati, pomeni, da ne gre za nekakšno subjektivno izkušnjo ali čustvo in še manj za blodno izkušnjo sakralnega. »Naša vera je naravnana na objektivno resničnost zunaj nas, sprejemamo pa jo od tistega, ki nam jo sporoča kot veselo novico.«

Vera prihaja iz poslušanja

Apostol Pavel je zapisal, da je »vera iz poslušanja« (Rim 10,17) oznanjevanja. Opozoril je, da je treba tesno povezovati notranje sprejetje vere z zunanjo izpovedjo: »S srcem namreč verujemo, in tako smo deležni pravičnosti, z usti pa izpovedujemo vero, in tako smo deležni odrešenja« (Rim 10,10). »Vera je iz poslušanja in ne – kakor filozofija – iz razmišljanja. Njeno bistvo je v tem, da ni izmislek tistega, kar se da dognati z razmišljanjem in bi mi bilo končno lahko na razpolago kot rezultat mojega mišljenja. Za vero je namreč značilno to, da prihaja iz poslušanja, da je sprejemanje tistega, česar si nisem sam izmislil, tako da je mišljenje v veri navsezadnje vedno umovanje o tem, kar sem že prej slišal in sprejel. Z drugo besedo: v veri ima beseda prednost pred mislijo.« Ker vera ni le subjektivna izkušnja, poraja Cerkev, skupnost zbranih (ἐκκλησία), in sicer po oznanilu. V Apostolskih delih vidimo, da verovati pomeni pridružiti se občestvu verujočih, Cerkvi (prim. Apd 4,4.32; 6,7).

Vera ni nekaj, s čimer bi človek postal zaslužen pred Bogom, ampak je

sprejetje Boga kot absolutne milosti. Zato je vera začetek in temelj, na katerega se opira človekovo odrešenje. Osvoboditev izpod oblasti greha, sinovski odnos do Boga in bratovski odnos do bližnjega, prihodnje vstajenje v svetu, ki ne bo poznal trpljenja in krivice, so resničnosti, ki jih človek lahko samo sprejema od Boga. V veri človek priznava, da je odrešenje, ki je začeto že tu in pričakovano v dovršenosti na koncu časov, zastonjski dar.

Vsebina vere neposredno zadeva katehezo, ki želi »gojiti in voditi mišljenje v veri«. Pravo mišljenje v veri ima človek takrat, ko je sposoben dojeti in razložiti vse stvari iz polnosti Kristusove misli. V istem dokumentu še beremo, da »hoče kateheza pripeljati do zrele vere z vedno popolnejšim podajanjem tega, kar je povedal, storil in ukazal storiti Kristus«. Cerkev je veri vedno dajala prednostno mesto s tem, da je pokazala, posebno v katekizmih, vsebinsko stran vere, se pravi resnice, ki jih je treba verovati, zlasti tiste, ki so jim morda nekateri oporekali.

Nova osvetlitev vere

Ko je 2. vatikanski cerkveni zbor prenovil pojem razodetja (po Kristusovih besedah in dejanjih Bog razodeva in priobčuje sebe ljudem za njihovo zveličanje), je prenovil tudi pojem vere: to je celostni odgovor človeka Bogu, ki se izraža v zaupni podaritvi, v sprejetju oznanila in v pokorščini (prim. BR 5, 8, 10). V tem smislu najdemo tudi opredelitev v Splošnem pravilniku za katehezo: »Krščanska vera je predvsem spreobrnjenje k Jezusu Kristusu, polna in iskrena privrženost njegovi osebi in odločitev za hojo za Njim. Vera je oseb-

no srečanje z Jezusom Kristusom; pomeni postati njegov učenec. To zahteva od človeka, da si nenehno prizadeva misliti kot On, presojati kot On in živeti, kot je On živel«.

Vera vsebuje spremembo življenja (μετάνοια). Gre za globoko spremembo misli in srca; vernika vodi k novemu načinu bivanja, življenja, sožitja z drugimi; v vse to namreč evangelij uvaja. »Ta sprememba življenja se kaže na vseh ravneh kristjanovega bivanja: v njegovem notranjem življenju češčenja in sprejemanja Božje volje; v udeležbi pri poslanstvu Cerkve; v zakonskem in družinskem življenju; v poklicnem življenju; v ekonomskih in socialnih dejavnostih«.

Verovanje je oblika, kako človek zavzema stališče v celotni stvarnosti; oblika, ki je ni mogoče skrčiti na spoznanje, ker je temu spoznanju nesorazmerna. Vera je osmišljenje, brez katerega bi človek kot celota ostal brez svojega prostora. Vera je takšno osmišljenje, ki stoji že pred človekovim računanjem in delovanjem. Brez besede, brez smisla, brez ljubezni se človek znajde v položaju, ko ne more več živeti, pa naj ima še tako obilje zemeljskega udobja. Smisel pa, ki si ga človek napravi sam, po Ratzingerjevih besedah ni noben smisel. Smisla, se pravi tal, na katerih more naša eksistenca kot celota stati in živeti, si ne moremo narediti sami; smisel je mogoče le sprejeti. Poskus, da bi si človek smisel ustvaril sam, je podoben poskusu človeka, ki tone v močvirje in bi rad samega sebe za lase izvlekel iz njega. Krščansko verovati pomeni zaupati se smislu, ki nosi človeka in svet; sprejeti ga kot trden temelj, na katerem lahko stoji. ■

✉ Gregor Kunej

Kako naj živim to, kar oznanjam? ali: Kako naj oznanjam, kar živim?

V 333. členu Sklepnega dokumenta Plenarnega zbora Cerkve na Slovenskem (področje pastorale mladih) lahko že dobrih devet let prebiramo: »Vsebina in način podajanja se jih (mladih) v globini pogosto ne dotakneta, svoja krščanska občestva vidijo preveč toga in nerazgibana, lastno vlogo v njih pa kot pretirano pasivno.« V nadaljevanju še piše: »Križa mladinske pastorale se kaže v pomanjkanju temeljne pastoralne paradigme kakor tudi nagnjenost pastoralnih delavcev k individualizmu ...« (334. člen). V naslednjem členu se je zapisalo še tole: »Vse to kliče k poglobljenemu pastoralnemu razmisleku ...«

Prispevki v Naši pastoralni (v letu 2011) so moj osebni pastoralni premislek in ne objektivna resnica. Upam, da nam bo pomagal narediti kakšen korak bliže k uresničevanju evangelijske resnice v (župnijskem) občestvu in z mladimi, ki so prva skrb prihodnosti Cerkve! Nestrinjanje z mojimi premišljevanji je vsekakor mogoče in tudi nujno. V veselje mi ga bo slišati. Čeprav to sam osebno težko sprejemam, mi pa pomaga k osebni rasti in premagovanju stereotipov in negativizma.

Pastoralni delavci (duhovniki, laiki - voditelji in animatorji ter redovniki in redovnice) vse bolj občutimo, kako velik razkorak, če že ne prepad nastaja med generacijami znotraj občestva, skupine, ki jo vodimo, smo zanjo odgovorni ... Župnija in pastoralno delo,

oznanjevanje ni izvzeto iz realne stvarnosti, ki jo ljudje živimo v sekularizirani moderni družbi. Tudi pastoralni delavci, kot ljudje in oznanjevalci, smo del te sekularizirane družbe in mnogi učinki teh vplivov dosejajo tudi mene in me oblikujejo in morda celo oddaljujejo od evangelijske poklicnosti biti luč in sol sveta.

Občestvo/skupnost je prostor, kjer se dogajajo menjave in prenosi. Med generacijami in med vrstniki, med spoloma, med sobrati, med nadrejenimi in podrejenimi ... V teh procesih je tradicija izjemnega pomena. Lahko je naš trden temelj, na katerem zidamo nov sodobni dom, v katerem se bomo počutili sprejete in domače. Lahko je tradicija tudi neskončna ovira (kadar ostaja kot nekaj nepremakljivega) pri uresničevanju in sožitju med preteklostjo in sedanjostjo ali med generacijami. Tradicija je lahko tudi dober razlog, na katerega se sklicujem, kadar sam nisem pripravljen iti v odnos znotraj skupnosti (družina, župnija, razred, sobratje duhovniki, katehisti, animatorji ...). V tem zadnjem primeru se povsem spontano lahko postavljam na načelo: Tako je! Tako je že od tri dni pred stvarjenjem sveta in tako bo ostalo! Skrivanje za avtoriteto, ker sam osebno morda nekega vprašanja še nisem predelal, ponotranjil, ni drža dialoga, h kateremu nas vodi Božje učlovečenje.

»Velikokrat in na veliko načinov je Bog nekoč govoril očetom po prerokih, v teh dneh poslednjega časa pa nam je spregovoril po Sinu. Njega je postavil za dediča vsega in po njem je tudi ustvaril svetove. On je odsvit njegovega veličastva in odtis njegovega obstoja, z besedo svoje moči nosi vse.« (Heb 1,1-3a)

Prepričan sem in verjamem, da se Bog tudi danes razodeva na veliko načinov vsakomur od nas in končno tudi nam kot skupnosti znotraj časa, ki ga živimo. Če danes živimo v sekulariziranem svetu, prisluhnimo, odprimo oči, kajti v teh dneh nam je Bog spregovoril po svojem Sinu, Besedi, ki je meso postala, za ta čas in na način, kot je nam razumljiv in dojemljiv in ga živimo. V ničemer ne bomo zatajili tradicije, če bomo prisluhnili Njemu, ki je bil temelj oblik in načinov izražanja vere v preteklosti. Nič ni narobe z rožnim vencem, križevim potom, nič ni narobe z ljudskim petjem in romanji kakor tudi ne z družinsko molitvijo ali še drugimi tradicionalnimi oblikami izražanja vere. Nič ni narobe z množičnimi srečanji ... Dejstvo pa je, da ti načini sodobnemu (ne samo mlademu) človeku, ki stremi k osebni odnosu ('face to face') tak način izražanja ne 'pokrije' potrebe po dejansko osebni srečanju, biti z nekom, se čutiti slišani, sprejeti, razumljeni v svoji življenjski situaciji (gl. srečanje Jezusa in Samarijanke: Jn 4,1-42). Vera je osebni odnos z Bogom, so me učili. S svojim sodelavcem, sobratom ... ne morem graditi osebne odnosa tako, da vse življenje v odnosu z njim funkcioniram na enak način, vedno z istimi besedami in da se vedno sklicujem na izkušnjo z njim izpred nekaj let, ampak se moram vsak dan znova zavedati, koga

imam pred seboj, zaznati, kje je, kaj se z njim dogaja, prisluhniti njegovemu življenju (logika Božjega učlovečenja, biti z njim, se približati, poslušati, dati prostor, da me drugi lahko obogati s tem, kar je - ne glede na to, kje je v odnosu do sebe, bližnjih ali Boga - Samarijanke). Po drugi strani pa ne smem spregledati ključnih trdnih točk, okvirov (navad, tradicije, specifičnih načinov odzivanja, ki so drugačni od mojih), ki mojemu bližnjemu pomenijo nujno potrebo, brez katerih ne more biti to, kar je in se brez njih počuti ogrožen.

Pastoralni delavci se v svojem poslanstvu oznanjevanja tako hitro ujamejo v razpetost med tradicijo (nekaj, kar se ne sme spreminjati) in povsem novim načinom odzivanja človeka, ki živi znotraj 'netradicionalne družbe', kjer je v ospredju svoboda, osebni odnos, bližina ... Tradicija, korenine, temelji, iz katerih rastem, zajemam, so ključni, če hočem ostati zvest sebi, prvotni poklicnosti. Vendar če tradicija ni osvetljena, premišljena in osmišljena znotraj družbenega, kulturnega in osebnega konteksta, v katerem se sedaj pojavlja, je lahko bolj sovražnik in ovira kot pa pomoč in orientacija.

Da živim in sem, kar sem, ter delujem v skladu s tem, se moram vsekakor najprej soočiti s samim seboj, svojo osebno zgodovino (tradicijo), mimo katere ne morem. Ker me moje korenine: družinske, narodne in religiozne do neke mere določajo in so izhodišče, na katerem lahko skladno s tem, kar je Bog položil vame, zidam svet tempelj svojega telesa in duha.

Pred pastoralnim razmislekom je potreben najprej poglobljen razmislek o sebi. ■

Gregor Kunej

Napovednik dogodkov v mladinski pastoralni 2011

ŠKOFIJSKI IN MEDŠKOFIJSKI ODBOR ZA MLADE:

Datum	Dogodek
2. 4. 2011	MOM – načrtovanje Stične mladih 2012 – 2015 v Stični
13. 4. 2011	ŠOM – dekanijski animatorji za mlade v Cerknici
11. 5. 2011	MOM – 15. posvet v Novem mestu

SLOVENSKA ŠOLA ZA ANIMATORJE:

Datum	Program
25.-27. 3. 2011	ŠAP 3
8.-10. 4. 2011	ŠAP 4
11.-13. 3. 2011 in 1.-3. 4. 2011	ABC 2
18.-20.3.2011	Animaduhovnost

Legenda:

ŠAP: Šola za animatorje pomočnike, starost 13– 4 let; število udeležencev: 18–25

ABC: Šola za animatorje skupine: starost 15 +; število udeležencev: 18–25

Animaduhovnost: starost: 17 +; število udeležencev: 18–25

Šola za voditelje 2011/2012: starost: 17 +; število udeležencev: 18–25

Skupina za intervizijo 2011/2012: starost: 18 +; število udeležencev: 6–10

Kontakt za dodatne informacije glede vseh programov Slovenske šole za animatorje:

Društvo SKAM – Skupnost katoliške mladine: Vesna Jug,
ssa@društvo-skam.si, tel. 01/426- 84-77.

Informacije najdete tudi na spletu: www.drustvo-skam.si/ssa

DRUGI DOGODKI ZA MLADE:

Datum	Dogodek
1. 3. 2011	Promocijski in dobrodelni koncert s skupino ODSEV, dvorana Zavoda sv. Stanislava (ob 20.00)
2. 3. 2011	Radijska kateheza na Radiu Ognjišče: Trpljenje – a res ne gre drugače? (ob 20.30)
9. 3. 2011	Radijska kateheza na Radiu Ognjišče: pogovorna oddaja (ob 20.30)
6. 4. 2011	Radijska kateheza na Radiu Ognjišče: Neuničljivo dostojanstvo – vstajenje od mrtvih (ob 20.30)
7. 4. 2011	Postno predavanje na Teološki fakulteti: bl. Alojzij Grozde – junak vere (ob 19.30)
9. 4. 2011	Seminar o teologiji telesa za mladinske voditelje v Stični (1/4)
13. 4. 2011	Radijska kateheza na Radiu Ognjišče: pogovorna oddaja (ob 20.30)
30. 4.–2. 5. 2011	Romanje mladih v Rim na beatifikacijo Janeza Pavla II.
4. 5. 2011	Radijska kateheza na Radiu Ognjišče: Navdušenje brez konca (binkošti) (ob 20.30)
11. 5. 2011	Radijska kateheza na Radiu Ognjišče: pogovorna oddaja (ob 20.30)
14. 5. 2011	1. Priprava romarjev za SDM, Madrid 2011 (po škofijah); za ljubljansko nadškofijo v telovadnici Zavoda sv. Stanislava
27.–28. 5. 2011	Grozdetova NOČ MLADIH – nočno romanje in bdenje z Mirne na Zaplazi
2. 6. 2011	Seminar o teologiji telesa za mladinske voditelje v Stični (1/4)

Vse dodatne informacije si lahko ogledate na spletu: www.drustvo-skam.si

DOGAJANJE NA JURČIČEVEM TRGU 2 OZ. V ORGANIZACIJI DRUŠTVA SKAM:

Datum	Ura	Dejavnost
15. 3. 2011	18.00	Adoracija
	19.00	Maša Skupnosti katoliške mladine
24. 3. 2011	20.00	Taizéjska molitev (Evangelščanska cerkev)
29. 3. 2011	19.00	Filmski večer in pogovor
6. 4. 2011	20.00	Postna dobrodela akcija: Večerja SKODELICA RIŽA – zbrani darovi za misijonarja Toneta Kerina
	18.00	Adoracija
12. 4. 2011	19.00	Maša Skupnosti katoliške mladine
	20.00	Taizéjska molitev (Jurčičev trg)
26. 4. 2011	19.00	Filmski večer in pogovor
	12.00–23.00	Celodnevno češčenje – adoracija
10. 5. 2011	23.00	Sklep celodnevnega češčenja, maša
	18.00	Adoracija
24. 5. 2011	19.00	Maša Skupnosti katoliške mladine
	20.00	Taizéjska molitev (Evangelščanska cerkev)
26. 5. 2011	18.00	Adoracija
	19.00	Maša Skupnosti katoliške mladine
26. 5. 2011	20.00	Taizéjska molitev (Evangelščanska cerkev)

Povabljeni, da o dogajanju na Jurčičevem trgu obvestite mlade, ki so čez teden v Ljubljani.

Napovednik dogodkov v mladinski pastoralni 2011

ŽELITE, DA ZA VAŠO ŽUPNIJO PRIPRAVIMO DUHOVNO DRUŽABNI VIKEND ZA MLADE?

Kontaktirajte: s. Metka Kos, dv@društvo-skam.si, 01/426-84-77

ZA POLETJE PRIPRAVLJAMO:

Termin	Program	Kontaktna oseba
24.-25. 6. 2011	Peš romanje na Brezje	info@društvo-skam.si
10.-17. 7. 2011	Poletna šola skupnosti na otoku	kaprije@društvo-skam.si
17.-24. 7. 2011	Kaprije	
9.-18. 7. 2011	Poletni tedni v Taizéju	taize@društvo-skam.si
16.-25. 7. 2011		
9.-23. 8. 2011	Svetovni dan mladih, Madrid 2011	

Počitniški dom na otoku Kaprije pri Šibeniku

V poletnem času (pa tudi zunaj sezone) je dom na voljo zaključenim skupinam (zakonske skupine, skavti, skupine animatorjev, župnijski sodelavci ...).

V poletnem času so na voljo samo tedenski termini. V letu 2011 so prosti še trije termini:

7.-14. 8. 2011; 14.-21. 8. 2011 in 21.-28. 8. 2011.

Za več informacij: www.društvo-skam.si/kaprije; Gregor Kunej, kaprije@društvo-skam.si ali 041-741-380.

Nadžkofija
LJUBLJANA

*Jezus mu je dejal:
»Jaz sem pot, resnica in življenje.
Nihče ne pride k Očetu drugače kot po meni.
Jn 14.6*